

Штундер І. О., асп.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

АКТИВНІ ЗАХОДИ ДЕРЖАВИ ПО ОБМЕЖЕННЮ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Останніми роками значні диспропорції на ринку праці України спричинили необхідність розробки та удосконалення цілого комплексу заходів по обмеженню безробіття в нашій країні. Безробіття — таке явище, яке вимагає свого вирішення на загальнодержавному рівні. Особливістю державної політики у сфері зайнятості стала потреба в істотному розширенні інструментарію, який здатний вплинути на пропорції між попитом і пропозицією робочої сили на ринку праці в умовах перехідної економіки.

Скорочення безробіття сьогодні намагаються досягнути різними шляхами, такими як: розвиток дрібного та середнього бізнесу, перенавчання та перекваліфікація неконкурентоздатної робочої сили, організація громадських робіт, соціальної допомоги безробітним та низка інших. Усі ці заходи в тій чи іншій мірі здатні вплинути на зменшення безробіття. Їх прийнято розподіляти на активні та пасивні.

Пасивні заходи передбачають асигнування коштів на часткове відшкодування безробітним їхніх втрат у доходах через незайнятність. Сюди, як правило, належать так звані допомоги по безробіттю, що надаються державними органами особам, які у визначеному законодавством порядку отримали статус безробітного. Не применшуючи важливості і необхідності пасивних методів, усе ж слід зазначити, що вирішальну роль щодо обмеження величини безробіття відіграють активні заходи держави. Це комплекс заходів спрямований на розширення сфер працевлаштування, підвищення якості робочої сили, розробку програм зайнятості населення.

Значення активних методів в умовах перехідної економіки України посилюється ще й тими негативними тенденціями, які спостерігаються останніми роками на ринку праці: збільшення кількості безробітних, зростання рівня і тривалості безробіття, поглиблення галузевої диференціації безробіття, формування його регіональних відмінностей.

Серед активних методів та заходів щодо обмеження безробіття особливе місце займає стимулювання державою зайнятості та самозайнятості населення.

Стимулювання зайнятості населення здійснюється шляхом розширення виробництва товарів та послуг завдяки наданню державних субсидій окремим підприємствам чи галузям. Як правило, кошти спрямовуються в ті галузі, які вимагають значної кількості трудових ресурсів. Крім того, важливе значення має організація громадських робіт, які покликані залучати до активної трудової діяльності неконкурентоздатних на ринку праці осіб. Найчастіше громадські роботи організовуються в комунальній сфері, будівництві суспільних споруд та об'єктів, ремонтних роботах.

Сприяння зайнятості також проявляється у вигляді створення робочих місць молоді, запровадження практики працевлаштування випускників. Тут важливу роль мають відігравати субсидії для тих підприємств, які беруть на себе зобов'язання по їх працевлаштуванню. Для удосконалення цього методу необхідно скористатися зарубіжним досвідом. Для таких груп осіб необхідно створювати додаткові робочі місця шляхом адміністративного виділення частини робочих місць на всіх видах підприємств.

Важливу роль мають відігравати субсидії для підприємств по зайнятості, які є неконкурентоздатні на ринку праці, організувати спеціалізовані підприємства, а також знижувати податки тим роботодавцям, які створюють на своїх підприємствах спеціалізовані робочі місця. Це стосується як державних, так і приватних підприємств. Отримання субсидій держави і зниження податків сприятиме розширенню виробництва, а, отже, і зайнятості.

Позитивний ефект на більшу зайнятість населення справляє організація на підприємствах курсів професійної підготовки.

Наступним заходом активної політики держави у сфері зайнятості населення є стимулювання самозайнятості. Воно передбачає надання можливостей населенню для створення спеціальних і тимчасових робочих місць для себе та інших громадян. Як правило, основна маса самозайнятих громадян сконцентрована в галузях сільського господарства, частина займається економічним туризмом, інші ж дуже часто задіяні в напівлегальній або і кримінальній сферах.

Останнім часом набуло розповсюдження надання кредитів безробітним для відкриття власного бізнесу у вигляді дрібних та середніх підприємств. Тут необхідно врахувати зарубіжний досвід, який надає перевагу тим безробітним, які мали досвід попередньої роботи, а також тим, хто має короткий термін тривалості безробіття. Розвиток дрібного та середнього бізнесу, на нашу думку, сприятиме розширенню сфер зайнятості і залученню більшої частини незайнятих громадян до трудової діяльності.

Нагальною потребою останніх років є створення максимально гнучкого ринку праці в нашій країні. Мається на увазі збільшення дрібних виробничих одиниць та кількості мобільних підприємств, розвиток підрядних форм праці. В рамках цієї системи широко використовуються різні гнучкі форми заробітної плати, зайнятості та організації робочого часу. Важливе значення тут мають також гнучкість використання робочої сили, її мобільність між підприємствами, в межах одного підприємства, між професіями, а також залучення працюючих до управління. Але одночасно з позитивним ефектом виникають ускладнення з вирішенням соціальних проблем. Посилюється нестабільність становища тимчасово зайнятих і працюючих в умовах гнучких режимів робочого часу, зменшується чисельність працівників, які мають право на одержання різного роду допомог і виплат з соціального забезпечення.

Слід зазначити, що регулювання зайнятості в Україні зможе досягти ефекту лише тоді, коли політика зайнятості стане частиною загальнодержавного механізму. Заходи державної політики зайнятості мають враховувати як територіальний, так і галузевий рівні, тобто мають здійснюватись не тільки виключно діями державної служби зайнятості, а передбачити високу активність галузевих міністерств, підприємств, організацій різних форм власності. Активні заходи держави щодо обмеження величини безробіття в Україні не повинні враховувати лише методи зі сприяння працевлаштуванню. У сферу політики зайнятості мають бути включені також важливі питання регулювання величини заробітної плати, посилення трудової мотивації працівників.

Поєднання найоптимальніших заходів та методів, направлених на обмеження безробіття, має покращити ситуацію із зайнятістю в Україні.

Журлов А. Н., д-р екон. наук, проф.,
Карпенко Н. В.

Одесский государственный экономический университет

ОЦЕНКА СВЯЗИ СРЕДНИХ ЗАРПЛАТ И УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В РЕГИОНАХ УКРАИНЫ

Соотношение заработных плат в регионах Украины определялось за 1998 год на основе данных Министерства труда и социальной политики и информационно-статистического бюллетеня